

Vendelen in Europa

door Joost Schers

In het vorige nummer van het LS heb ik een artikel geschreven over de geschiedenis van het vlaggengebruik, ditmaal zal mijn stuk gaan over het vendelen in Europa. Net zoals het schutterswezen zelf is ook het vendelen wijdverspreid; naast Nederland en België bestaan er ook in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Italië vendelgroepen. De verschillen (of overeenkomsten) zal ik in grote lijnen duidelijk proberen te maken. Daarbij moet ik wel de kanttekening plaatsen dat er beslist kleine variaties en uitzonderingskwesities zullen zijn binnen hetgeen dat ik u nu per gebied vertel.

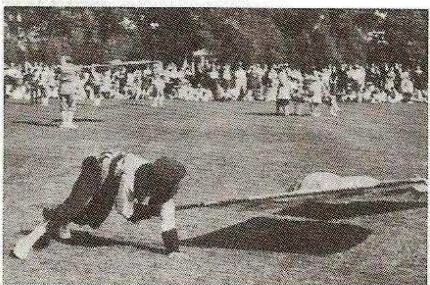
Nederland

De vendels die de gildes/schutterijen in dit land gebruiken, zijn ca. 1,80 bij 1,80m en aan de stok is een contragewicht geplaatst in de vorm van een metalen bol van circa 4 kg. Het totaalgewicht komt dan neer op zo'n 5 kg. De jeugdklasse (<16 jaar) heeft overigens een lichtere uitvoering.

Het is de kunst om alle figuren met de vlag in één vast tempo te maken. Binnen de OLS-federatie wordt dit voornamelijk 'op het gevoel' gedaan in tegenstelling tot de situatie binnen de Brabantse en Gelderse Federatie, waarbij in Brabant wordt gevendeld op de maat van de gildetrom en in Gelderland op de maat van walsmuziek.

Binnen iedere provincie bestaat dezelfde systematiek qua figuren. Men werkt de figuren af in volgorde van hoog naar laag: men begint boven het hoofd te zwaaien en eindigt uiteindelijk onderaan het lichaam. Alle slagen moeten zowel links als rechts uitgevoerd worden.

In Brabant en Limburg is er meer variatie qua figuren doordat er meer gegooid kan worden en doordat het lichaam ook een andere houding mag aannemen dan alleen de staande. In Brabant

△ Brabants vendelen.

en Limburg vendelt men trouwens buiten 'oppe sjöt-teweï', terwijl ze in Gelderland 'indoor' vendelen bij wedstrijden.

België

De vendels die in België gebruikt worden, zijn een stuk kleiner en lichter dan die in Nederland. Naar schatting zijn die ongeveer 1,50m bij 1,50m en het contragewicht

loopt taps naar onder in plaats van dat het bolvormig is. Het vendelen in België wordt niet alleen door enkele schuttersgilden beoefend, maar voornamelijk door aparte vendelverenigingen en jeugdbonden. De meeste van die verenigingen houden zich bezig met de zogeheten 'vrije reeks', waarbij er minder strakke regels gelden dan bij het Nederlands vendelen.

Het vendelen geschiedt wederom op de maat van de muziek, maar dat mag op moderne pop/rock nummers. Hierdoor kan er sprake zijn van tempowisselingen en mag de vlag de grond wel raken. Door het lagere gewicht wordt er ook meer gegooid met de vlag, daarbij doorloopt de vendelier bepaalde patronen en vendelt de groep niet altijd één persoon na, zoals bij de schuttersgilden gebruikelijk is. Er is helaas geen historische basis meer bij dit soort vendelen.

Duitsland

Het samenwerkingsverband van de Duitse 'schützenbruderschaften' is na de Tweede Wereldoorlog zeer hoog geweest, waardoor binnen een relatief groot gebied slechts enkele methodes qua vendelen bestaan. De belangrijkste twee manieren worden hieronder uitgelicht: Als eerste is er de Nederrijnse methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van een relatief groot vendel van tussen de 1,80 tot 2,60m per vierkant. Er wordt gevendeld op de maat van een wals. Men begint boven, eindigt onderaan en

△ Duits vendelen.

werkt zich weer naar boven toe. Dankzij de strakke richtlijnen zijn er weinig tot geen variaties in volgorde of in soorten figuren mogelijk. Als tweede is er de Middenrijnse-methode. Hierbij is er qua grootte veel overeenkomst met de Belgische vendels voor de vrije reeks, maar men vendelt op de maat van een vlot marstempo. De vendelier heeft ook meer keuzevrijheid in zijn figuren, maar ook hier werkt de vendelier de slagen af van boven naar onder en vervolgens weer naar boven.

Oostenrijk

In Oostenrijk wordt gevendeld met kleine vendels en daarbij zit er ook geen contragewicht aan de vlaggenstokken. Het feit dat er geen contragewicht aan zit, leidt tot twee elementen die typerend zijn voor Oostenrijks vendelen: a) de vendelier heeft de vlag altijd met twee handen vast; b) er wordt altijd op een snel, veelal gehaast, tempo gezwaaid. De figuren worden wederom van boven naar beneden uitgevoerd en ook bij dit soort vendelen zit er weinig variatie in het spel van de vendelier. De provincie Tirol vormt echter een uitzondering binnen het Oostenrijks vendelen en heeft wonderbaarlijk veel overeenkomsten met het Brabants/